

Aan: gemeenteraad

Verzonden aan: griffier met verzoek tot agendering in raad

Den Haag, 23 november 2017

Onderwerp: Herfstbrief 2017 Raadslid.Nu

Geachte gemeenteraad,

Krap de helft van de gemeenteraadsleden vindt dat de gemeenteraad als wettelijk hoogste bestuursorgaan ook daadwerkelijk het meest invloedrijk is. Dat was de uitkomst van een onderzoek onder raadsleden over de rol en positie van de gemeenteraad (zie: <http://www.raadslid.nu/content/versterking-rol-en-positie-raad-vraagt-extra-opleiding-en-ondersteuning>). De conclusie kan niet anders zijn dat er nog winst te boeken valt als het gaat om de versterking van de rol en de positie van de gemeenteraad.

Raadslid.Nu als Nederlandse Vereniging voor Raadsleden zet zich in voor een betere voorbereiding, opleiding en toerusting van raadsleden. Wij zijn daarom ook erg blij dat het nieuwe kabinet in het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" expliciet heeft uitgesproken de versterking van de voorbereiding, opleiding en toerusting van de leden van de gemeenteraad te ondersteunen. Dat we daarop al volop mee bezig zijn, is voor u wellicht nog een verrassing maar het is wel zo. Deze maand zijn we als Raadslid.Nu met medewerking van de Vereniging van Griffiers, de VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gestart met een serie van bijeenkomsten voor raadsleden en kandidaat-raadsleden.

We houden vijf Raad op Zaterdag-bijeenkomsten, waarvan de eerste op 4 november in Apeldoorn was, de tweede, derde en vierde in Amersfoort, Groningen en Venlo, en de vijfde op 9 december in Rotterdam. We houden in een tiental griffierskringen kleinschalige bijeenkomsten voor raadsleden en kandidaat-raadsleden om hen voor te bereiden op de nieuwe raadsperiode. Het doel van deze bijeenkomsten is namelijk raadsleden en kandidaat-raadsleden versterkt en beter voorbereid te laten beginnen aan de nieuwe raadsperiode.

We houden bovendien op 20 januari 2018 in Den Bosch een landelijk raadsledencongres. Raadsleden en kandidaat-raadsleden kunnen zich op de meest uiteenlopende terreinen (inhoudelijk en vaardigheden) laten bijpraten over wat zij moeten weten om als raadslid na 21 maart aan de start te kunnen verschijnen. Tijdens dat Raadsledencongres zullen wij ook een opleidingsprogramma presenteren en aanbieden aan de minister en de raadsleden. Raadsleden gaven niet alleen in het onderzoek over de rol en de positie van de raad maar ook in het onderzoek over werkdruk aan dat er meer moet worden geïnvesteerd in opleiding en toerusting. Een opleidingsprogramma geeft daarbij de handvaten. Bovendien presenteren wij op het Raadsledencongres ook een nieuw competentieprofiel van en voor raadsleden en in het verlengde daarvan een competentiescan. Wij

voeren met de griffier van uw raad graag het gesprek over hoe die competentiescan kan worden gebruikt bij de start van de nieuwe raadsperiode om een houvast te bieden van wat de expertise en kwaliteiten van raadsleden zijn maar ook om een vertrekpunt te hebben om de opleiding en toerusting ook gedurende de raadsperiode te verbeteren.

Raadslid.Nu praat u in deze Herfstbrief graag bij over wat we de afgelopen tijd voor raadsleden hebben bereikt en wat we het komende jaar voor raadsleden en gemeenteraden doen. Als de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden menen wij dat het van belang is dat u als raad en als raadsleden daarover wordt geïnformeerd zodat u een beeld krijgt van waar Raadslid.Nu zich mee heeft bezig gehouden en mee bezig houdt om zo invulling te geven aan ons motto: een Sterke Raad Doet Er Toe.

Raadslid.Nu: belangenbehartiging van en voor raad en raadsleden

Raadslid.Nu bestaat sinds 2005 en telt bijna drieduizend leden. Raadslid.Nu behartigt de belangen van zijn leden, maar wordt beschouwd, zo merken wij in Den Haag, als de vertegenwoordiger van alle raadsleden. Dat er onder onze leiding gewerkt wordt aan een opleidingsprogramma voor raadsleden, de ontwikkeling van een nieuw competentieprofiel en competentiescan plus het organiseren van de genoemde bijeenkomsten voor raadsleden en kandidaat-raadsleden is daarvan een illustratie. Als het over raadsleden gaat, weten steeds meer organisaties en instellingen Raadslid.Nu te vinden. Ons doel is uw belangen te behartigen, gericht op een sterke, onafhankelijke rol en positie van de raad en raadsleden, maar ook om u te informeren en te adviseren. De activiteiten, onderzoeken en publicaties van Raadslid.Nu zijn er daarom altijd op gericht om uw raad en u als raadslid van concrete adviezen, tips en aanbevelingen te voorzien zodat u uw raadswerk beter, scherper en eigentijds kunt uitvoeren.

Wat hebben we voor raadsleden gedaan?

- Raadslid.Nu als Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het tijdig verhogen van de vergoeding voor raadsleden uit kleine gemeenten. We hebben dat niet alleen gedaan, maar samen met de Vereniging van Griffiers en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in het bijzonder de commissie Raadsleden en Griffiers, hebben we gepleit om met het oog op de nieuwe raadsverkiezingen tijdig een besluit te nemen over het verhogen van de vergoeding voor raadsleden uit de gemeenten met minder dan veertigduizend inwoners. De nieuwe minister hebben we er daarbij op geattendeerd dat zij daarvoor twee jaar geleden zelf heeft gepleit.
- Wij voeren gesprekken over rol en positie van de gemeenteraad en raadsleden met alle belangrijke spelers in bestuurlijk-politiek Den Haag. Wij vragen daarbij aandacht niet alleen voor de vergoeding van raadsleden, maar ook over rechtspositionele kwesties als pensioen en reiskostenvergoeding voor reizen van raadsleden buiten de eigen gemeente. We maken daarbij gebruik van bijvoorbeeld de uitkomsten van het Nationaal Raadsledenonderzoek, dat door het Nijmeegse onderzoeksbureau Daadkracht in samenwerking met Raadslid.Nu is uitgevoerd. Daaruit blijkt dat raadsleden gemiddeld 16 uur per week besteden aan het raadswerk en dat het

grootste deel van de tijdsbesteding voor raadsleden op gaat aan activiteiten in het gemeentehuis, zie: <http://www.raadslid.nu/content/nationaal-raadsledenonderzoek-2017>

- We hebben als vereniging diverse onderwerpen geagendeerd:
- Werkdruk. We hebben een raadsledenonderzoek gehouden over het thema werkdruk. Daarmee hebben we nadrukkelijk dit onderwerp geagendeerd. Raadsleden ervaren, vrijwel zonder uitzondering, dat de druk op het uitvoeren van het raadswerk hoog is. Om het raadswerk goed te kunnen uitvoeren, is daarom zelfs een kwart van de raadsleden minder gaan werken in een gewone baan (zie: <http://www.raadslid.nu/content/raadsleden-werkdruk-hoog>)
 - Werkdruk. In het kader van de agendering van dit onderwerp hebben we raadsleden ook gevraagd wat er volgens hen nodig is. Zij adviseren nieuwe raadsleden om niet alles te doen, om keuzes te maken en zichzelf niet gek te laten maken (zie: <http://www.raadslid.nu/content/raadsleden-geven-adviezen-over-verlagen-werkdruk>)
 - De gemeenteraad als lekenbestuur staat er niet alleen voor. Voor het uitvoeren van de controlerende rol van de raad is er een groot aantal hulptroepen. Te denken valt aan cliëntenraden, onderzoeksinstituten, accountants, inwoners, journalisten en de rekenkamer(commissie). Belangrijk daarbij is om je als raadslid te realiseren dat de gemeente en dus ook de raad onderdeel uitmaakt van een netwerksamenleving. In het rapport Raad & HulpTroepen, uitgevoerd in onze opdracht door de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, wordt in het kader van bewustwording over de rol van de raad gepleit voor een andere manier van denken (zie: <http://www.raadslid.nu/content/raad-en-hulpTroepen>).
 - Controle en regionale samenwerking. We hebben een handreiking “Greep op het ongrijpbare” gepresenteerd met tal van voorbeelden hoe je als raad meer grip kan krijgen op samenwerkende (regionale) vormen van bestuur. De handreiking bevat leerzame voorbeelden uit Rotterdam, Venlo, Maastricht, Nijmegen, Den Haag, Teylingen, Amersfoort, Oude IJsselstreek, Ede en Twente (zie: <http://www.raadslid.nu/content/handreiking-greep-op-het-ongrijpbare>) .
 - Werkgeversfunctie. We hebben regionale bijeenkomsten gehouden, in het bijzonder voor de leden van de werkgeverscommissie uit de raad, over de werkgeversfunctie van de gemeenteraad over de griffie(r). Tevens hebben we een onderzoek onder raadsleden gehouden over de werkgeversfunctie van de raad. De belangrijke boodschap: de werkgeverscommissie dient de raad meer te betrekken bij de rol als werkgever, zie: <http://www.raadslid.nu/content/raad-beter-betrekken-bij-werkgeversfunctie-griffie>).
 - Vicevoorzitter. De gemeenteraad heeft de wettelijke vrijheid om een van de raadsleden aan te wijzen als vicevoorzitter. Dat hoeft dus niet per se de raadsnestor te zijn. Steeds meer gemeenteraden maken de keuze voor een vicevoorzitter die niet het oudste raadslid is. Wat daarbij komt kijken en wat de voordelen daarvan zijn, kunt u lezen in een speciaal

onderzoek dat we hebben laten uitvoeren door de Universiteit van Tilburg naar de functie van vicevoorzitter van de raad, onder meer gebaseerd op de uitkomsten van een onderzoek onder raadsleden en onder griffiers. Dit onderzoek bevat adviezen voor de raad, raadsleden, de griffier en de burgemeester plus een handreiking voor het keuzeprocés van de vicevoorzitter, zie: <http://www.raadslid.nu/content/vicevoorzitter-meer-dan-stand-voor-burgemeester>

- Wij hebben in 2017 in onze serie “In de ban van regionale samenwerking” nieuwe bijdragen uitgebracht om te laten zien aan alle raadsleden hoe er in het bijzonder in Twente, Drechtsteden en West-Brabant door raadsleden wordt gepoogd greep te krijgen op regionale samenwerking. We hebben daarover een bijeenkomst gehouden in Almelo en organiseren op 14 december 2017 in Dordrecht een bijeenkomst. Daar willen we met raadsleden vaststellen wat de nieuwe raad nodig heeft om meer en beter greep te krijgen op regionale samenwerking. Zie voor de nieuwe afleveringen uit 2017 in het kader van “In de ban van regionale samenwerking”: <http://www.raadslid.nu/content/afleveringenreeks-de-ban-van-regionale-samenwerking-1>
- Wij hebben in de huidige raadsperiode onderzoeken gedaan op een groot aantal onderwerpen. In alle onderzoeken hebben wij er naar gestreefd altijd te komen tot concrete aanbevelingen, adviezen en tips voor raadsleden. Om raadsleden en nieuwe raadsleden daarbij overzicht te bieden hebben we in oktober een Presentatiegids “Van Raad tot Raad. Aanbevelingen en tips voor Raad en Raadsleden” naar alle leden van onze vereniging gestuurd. Wie deze tips en aanbevelingen vanaf zijn iPad of pc wil bekijken kan dat ook doen via bijgaande link: http://www.raadslid.nu/sites/www.raadslid.nu/files/redactie/presentatiegids_2017_raadslid.nu.pdf
- Raadslid.Nu is na de zomer van 2016 gestart met de Raadsacademie. Dit zijn bijeenkomsten waar raadsleden worden gescherpt op thema's als de verbindende rol van de raad, het gebruik van social media, de vraag hoe zij effectiever inwoners kunnen betrekken bij de democratie, over het versterken van burgerkracht, over integriteit en over hoe raadsleden greep krijgen op het sociaal domein. De Raadsacademies vinden zo dicht mogelijk bij raadsleden plaats, in hun eigen regio. Raadsacademies waren er in 2017 in Kapelle, Velsen, Franeker, Almere, Heinkenszand en Zeist. Het programma wordt in overleg met raadsleden en griffiers opgesteld. De Raadsacademie vervult ook de functie in uw regio van extra mogelijkheid tot het versterken van het netwerk van individuele raadsleden. Wanneer u belangstelling hebt voor een Raadsacademie om als raad over een aantal onderwerpen in uw regio bijgepraat en uitgedaagd te worden, kan dat ook in 2018. Neem dan contact op via: info@raadslid.nu.
- Wij hebben in november 2017 in samenwerking met de Vereniging van Griffiers een inwerkprogramma beschikbaar gesteld met een overzicht van onderwerpen en thema's en een stappenplan als leidraad voor hoe de opleiding en toerusting van raadsleden kan worden georganiseerd. Dit inwerkprogramma heeft tot doel de griffier van uw gemeenteraad van extra

informatie te voorzien opdat hij/zij het eigen inwerkprogramma verder kan uitbreiden, verdiepen en verbeteren.

- Raadslid.Nu heeft tevens een onderzoek uitgevoerd over het oprichten van een opleidings- of toerustingsfonds over de wijze waarop de opleiding en toerusting van raadsleden kan worden betaald. Wij voeren hierover gesprekken met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de bestuurdersverenigingen van politieke partijen, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Raad voor het Openbaar Bestuur.
- Raadslid.Nu heeft in de zomer van 2017 – in samenwerking met de Vereniging van Griffiers en het Genootschap van Burgemeesters – een 6-tal bijeenkomsten gehouden over het aanzien van de raad. In deze bijeenkomsten (Capelle aan de IJssel, Goirle, Heerenveen, Amstelveen, Heumen en Ommen) hebben we met raadsleden, griffiers en burgemeesters het gesprek gevoerd onder de titel “Trots op de raad”. De conclusies en aanbevelingen uit deze bijeenkomsten gaan wij u nog voor het einde van het jaar toesturen zodat u daarmee uw voordeel kunt doen in het vergroten van het aanzien van de gemeenteraad.
- Voor de volledigheid van onze inspanningen verwijzen wij u ook naar onze website (www.raadslid.nu) en naar de bijlage bij deze brief met een overzicht van publicaties.

Wat gaan we doen voor raadsleden?

U mag de komende tijd het nodige nog van ons verwachten:

- *Opleidingsprogramma*

In onze opdracht werkt de Universiteit Leiden aan het opstellen van een duurzaam opleidingsprogramma dat het kader beschrijft hoe raadsleden het beste kunnen worden toegerust en wat raadsleden nodig hebben om hun werk als raadslid goed te kunnen uitvoeren. De presentatie van dit opleidingsprogramma vindt plaats op 20 januari 2018 tijdens het Raadsledencongres in Den Bosch.

- *Competentieprofiel en competentiescan*

Wat zijn de basisvaardigheden en wat is de basiskennis die een raadslid nodig heeft om een goed raadslid te kunnen zijn? In onze opdracht wordt er een nieuw geactualiseerd competentieprofiel opgesteld en een nieuwe competentiescan gemaakt. De presentatie daarvan is ook in Den Bosch tijdens het raadsledencongres. Daarnaast gaan wij graag met uw griffier in gesprek om tot afspraken te komen hoe we op basis van de nieuwe competentiescan de toerusting van raadsleden in de komende raadsperiode kunnen versterken.

Om dat zo effectief mogelijk te doen, verkennen we ook hoe we met het gebruik maken van moderne digitale mogelijkheden dat zo kunnen doen dat raadsleden alle informatie die van belang is voor betere toerusting zo praktisch mogelijk beschikbaar is.

- *Overzicht van opleidingen*

Wij hebben een overzicht van alle opleidingen voor raadsleden en gemeenteraden laten uitvoeren. Wij werken nu aan het toegankelijk en bereikbaar maken van dit overzicht van opleidingen zodanig

dat raadsleden, gemeenteraden en griffiers daar op een handige en praktische wijze gebruik van kunnen maken.

➤ *Bijeenkomsten voor raadsleden en kandidaat-raadsleden*

Als Nederlandse Vereniging voor Raadsleden komen wij graag naar u toe. Het is in deze brief al op een paar plekken genoemd dat wij met diverse bijeenkomsten bij u in de buurt komen. Voor raadsleden en kandidaat-raadsleden zijn er een 15-tal bijeenkomsten die we graag onder de aandacht brengen om dat zij bij uitstek mogelijkheden bieden aan raadsleden en kandidaat-raadsleden om zich beter voor te bereiden op het raadswerk. Voor een overzicht wanneer wij bij u in de buurt zijn, zie onze agenda: <http://www.raadslid.nu/agenda>
Wanneer u voor uw raad of in samenwerking met collega's uit de buurt over welk onderwerp dan ook dat te maken heeft met de rol en de positie van de raad kunnen wij u daarbij ondersteunen en faciliteren, bijvoorbeeld door het houden van een Raadsacademie.

Tot slot

De kracht waarmee Raadslid.Nu op kan komen voor de belangen van raadsleden, is sterk afhankelijk van het aantal leden. Met het huidige aantal van bijna drieduizend leden merken we al dat er meer en beter wordt geluisterd naar de inbreng van raadsleden, in Den Haag, maar ook daarbuiten. Maar het kan nog beter, nog krachtiger!

Raadslid.Nu heeft de ambitie om alle raadsleden tot zijn leden te mogen rekenen, zoals burgemeesters, griffiers en wethouders vrijwel allemaal lid zijn van hun vereniging. De spelregels zijn voor Raadslid.Nu en de betreffende belangenverenigingen hetzelfde: de contributie komt ten laste van de bestuurskosten van de gemeente.

Wanneer u als raadslid of collectief als raad de inzet van Raadslid.Nu, voor het raadswerk van uzelf en uw raad, wilt versterken, kunt u – wanneer u nog geen lid bent - individueel of collectief lid worden. Voor het geld (80 respectievelijk 45 euro per raadslid) hoeft u het niet te laten. Voor meer informatie kunt u mailen naar info@raadslid.nu of de specifieke pagina op onze website bekijken: <http://www.raadslid.nu/content/lidmaatschap>

Met vriendelijke groet,

Mark den Boer,
Voorzitter Raadslid.Nu

Bijlage

Hieronder treft u een totaaloverzicht van de publicaties per jaartal aan:

- Publicaties 2017

1. Afleveringenreeks 'In de ban van regionale samenwerking'
Een reeks waarbij Raadslid.Nu de raadsleden uit Twente, West-Brabant en Drechtsteden volgt in hun zoektocht naar invloed op regionale samenwerking.
2. Handreiking Greep op het ongrijpbare
Een handreiking met nieuwe spelregels voor controle en verantwoording door de gemeenteraad zodat de raad meer grip krijgt op samenwerkende (regionale) vormen van bestuur.
3. Nationaal Raadsledenonderzoek 2017
Onderzoek naar hoe het is gesteld met de werkdruk van raadsleden en waar raadsleden hun tijd aan besteden
4. Raad en Hulptroepen
Een onderzoek naar de hulptroepen die de gemeenteraad kunnen ondersteunen in diens controlerende rol.
5. Presentatiegids Raadslid.Nu
De presentatiegids van Raadslid.Nu met daarin tips uit de onderzoeken en rapporten die Raadslid.Nu de afgelopen jaren heeft uitgevoerd.
6. Werkdruk van raadsleden
Onderzoek naar de mate van werkdruk die raadsleden ervaren en mogelijke oplossingen voor deze werkdruk.
7. Rol en positie van de gemeenteraad
Onderzoek naar de visie van raadsleden, wethouders en burgemeesters over de rol en positie van raad en raadsleden.
8. De raad als werkgever van de griffie(r)
Raadsledenonderzoek over de werkgeversfunctie van de gemeenteraad
9. Hoeder van de raad of functie zonder inhoud?
Een beschouwing op het vicevoorzitterschap van de gemeenteraad

Publicaties 2016

1. Afleveringenreeks 'In de ban van regionale samenwerking'
Een reeks waarbij Raadslid.Nu de raadsleden uit Twente, West-Brabant en Drechtsteden volgt in hun zoektocht naar invloed op regionale samenwerking.
2. De gemeenteraad in het social media tijdperk
Een rapport over het gebruik van Facebook en Twitter door gemeenteraden.
3. De rol van de raad bij de Omgevingswet
Een onderzoekenquête over de Omgevingswet onder gemeenteraadsleden in Nederland.

4. [Hard naar het college, zacht naar de samenleving](#)
Een essay over de bestuurlijke rol van de gemeenteraad.
5. [Het budgetrecht van de raad intact?](#)
Een rapport over het effect van burgerbegrotingen en wijkbudgetten op het budgetrecht van de raad.
6. [Kansrijk maar kwetsbaar](#)
Een onderzoek over burgeraudits als nieuwe vorm van burgerparticipatie.
7. [Magazine Raadslid.Nu](#)
Een magazine vol met tips en adviezen aan raadsleden om het raadswerk beter te doen en over het volgen van opleidingen.
8. [Nationaal Raadsledenonderzoek](#)
Onderzoek naar hoe het is gesteld met de werkdruk van raadsleden en waar raadsleden hun tijd aan besteden.
9. [Raad als werkgever van de griffier in 8 filmpjes](#)
Raadsleden vertellen in de filmpjes over hun ervaringen met de rol als werkgever in de eigen gemeente.
10. [Raadsleden in 140 karakters](#)
Een rapport over social media praktijken van raadsleden aan de hand van Twitterdata.
11. [Raadsleden over het veiligheidsgevoel van inwoners en raadsleden en opvang van vluchtelingen](#)
Een onderzoek naar de effecten van agressie, bedreiging, intimidatie en geweld tegen raadsleden.
12. [Raadslid en Burgerkracht](#)
Een rapport over hoe je als raadslid om kan gaan met burgerinitiatieven.
13. [Raadslid en Open Overheid](#)
Een rapport over de rol van de raad bij de overgang naar een overheid die alle informatie open en transparant beschikbaar stelt.
14. [Raadswerk is Maatwerk](#)
Een rapport over hoe raadsleden de burgers het beste kunnen betrekken bij de lokale democratie.
15. [Waarderingsonderzoek onder raadsleden](#)
Een onderzoek onder raadsleden over Raadslid.Nu
16. [Zelfstandig Raadsbudget](#)
Een onderzoek over het zelfstandig raadsbudget.
17. [Fonds toerusting gemeenteraadsleden](#)
Een rapport over het oprichten van een fonds ten behoeve van de kennisontwikkeling en toerusting van raadsleden en gemeenteraden.

- [Publicaties 2015](#)

1. [Aanzien of Afzien](#)
Een essay over hoe het aanzien van de gemeenteraad kan worden versterkt.
 2. [Afleveringenreeks 'In de ban van regionale samenwerking'](#)
Een reeks waarbij Raadslid.Nu de raadsleden uit Twente, West-Brabant en Drechtsteden volgt in hun zoektocht naar invloed op regionale samenwerking.
 3. [Calamiteiten in het sociaal domein](#)
Een rapport over hoe gemeenteraden zich kunnen voorbereiden op mogelijke calamiteiten bij de uitvoering van de nieuwe taken.
 4. [Controle en verantwoording in een veranderend lokaal bestuur](#)
Een essay over het vormgeven aan nieuwe controlevormen.
 5. [De ene politiek-bestuurlijke crisis is de andere niet](#)
Een onderzoek over hoe de raad de legitimatie voor oplossingen van bestuurlijke crises kan vergroten.
 6. [Format verbonden partijen](#)
Een stappenplan over hoe de raad in twaalf stappen meer greep kan krijgen op verbonden partijen.
 7. [Raadsleden en Veiligheid](#)
Een onderzoek over raadsleden en lokale veiligheid.
 8. [Sturen in dienstbaarheid](#)
Een essay over een andere rol van de raad na de nieuwe taken in het sociaal domein.
- [Publicaties 2014](#)
 1. [Onderzoek onder raadsleden naar regionale samenwerking, gemeenschappelijke regelingen en herindeling](#)
Een onderzoek over regionale samenwerking en gemeenschappelijke regelingen.